

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do šedivých políček!

Typ posudku („kliknutím“ zakřížkujte platnou variantu)

Posudek vedoucí/ho práce Posudek oponenta/ky

Autor/ka práce

Příjmení a jméno: Markéta Faustová

Název práce: Užívání nových médií z rituálového hlediska se zaměřením na sociální sítě

Autor/ka posudku

Příjmení a jméno: PhDr. Tereza Pavlíčková

Pracoviště: Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce	☐	☒	☐	☐	☐
1.2	Technika práce	☐	☒	☐	☐	☐
1.3	Struktura práce	☐	☒	☐	☐	☐

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Autorka bakalářské práce se mírně odchýlila od původně zadaných tezí, odchýlení je však přirozeným důsledkem vývoje tématu a autorčina studia literatury. Změny jsou v práci zdůvodněny.

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4 – 5 (výborné – velmi dobré – dobré – dostatečné – nedostatečné)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	2
2.2	Pochopení zpracované literatury a schopnost ji aplikovat	3
2.3	Zvládnutí zvolené techniky zpracování materiálu	3
2.4	Logičnost výkladu, podloženost závěrů	3

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

ad 2.1

Markéta Faustová, autorka této bakalářské práce, se ve své práci věnuje užívání nových médií z rituálového hlediska. K tématu nových médií dnes existuje velmi obšírný seznam odborné literatury a autorčin výběr je pouze útržkovitý. Odkazovaná literatura představuje velmi úzké teoretické pojetí této tematiky - dystopický technologický determinismus. Jsem přesvědčena, že by práci i autorce prospělo nastudovat i další autory k získání lepšího přehledu o různých přístupech k této tematice. Především v závěru práce se ukazuje, že autorka staví především na knize Thomase H. Eriksena Tyranie okamžiku (2009), což práci, ale i autorku, názorově velmi limituje a následně i ochuzuje o možnosti dalšího relevantního rozvíjení předkládané analýzy. Vzhledem k tomu, že je hlavním tématem práce mediální rituál, považuji použitou literaturu za ne příliš dostačující. Práci by prospělo, kdyby se autorka při studiu relevantní literatury lépe obeznámila s různými pojetími svého centrálního konceptu.

ad 2.2

Autorka práce se v teoretické části dostává do terminologického zacyklení, když zaměňuje a směšuje teoretický koncept mediálního rituálu s rituálovým modelem komunikace. Autorka se snaží představit různá chápání mediálního rituálu, obávám se však, že ne vždy dostatečně prokazuje, že nastudovanou literaturu plně pochopila a je schopna využít k vystavění svého argumentu. Například způsob, jakým odkazuje k McQuailovým čtyřem modelům komunikace, naznačuje, že je chápe jako způsoby komunikace, nikoliv jako pohledy na komunikaci.

Literatura je postupně představována kompilačním způsobem, chybí výraznější analytický a kritický postoj autorky a schopnost nacházet mezi citovanými autory vztahy, ať už ty navazující, podporující, či kontrastní.
ad 2.3

Rozhodně chválím snahu zkoumat dané téma pomocí kvalitativní metody, konkrétně za využití hloubkových rozhovorů, autorka se však při vedení rozhovorů příliš zaměřila na hledání odpovědi na proměnné, které měla dopředu nadefinované, např. četnost přihlašování (kapitola 4.1) atd. Dochází tak k rozrušování logických mantinelů zvolené metodologie, která tak není ani kvalitativní, ani kvantitativní. Autorka vede s respondenty silně strukturované rozhovory, které spíše připomínají dotazníkové šetření využívající otevřených otázek. Ve své metodologické části se pak zaměřuje na popis struktury rozhovorů a zcela opomíjí zmínit způsob analýzy dat a kódování. Dovolím si tvrdit, že autorka není obeznámena se způsobem analýzy dat, neaplikuje tedy klasické dvou či třífázové kódování, jehož výsledkem je identifikace témat a následně nastolení jejich vzájemných vztahů (např. Glaser 1978). Data v této práci jsou tak analyzována na základě otázek, ty autorce jistým způsobem slouží jako kód. Sesbíraná data jsou tak v analýze použita k potvrzení/vyvrácení nevyřčených hypotéz, místo aby posloužila zamýšlenému popisu způsobu užití vybraných sociálních sítí.

ad 2.4

Autorka svou práci uzavírá přehledem rizik a výhod rituálové komunikace, ve svém závěru však nikterak neodkazuje k výsledkům analýzy, které představila v předcházející kapitole. Jedná se o obecné zjednodušující závěry, které nejsou empiricky nijak podloženy a z velké části staví na načtené literatuře, především na Eriksenovi (2009). Autorka tak z neznámého důvodu nikterak nevyužívá výzkum, který právě představila. Je však nutno podotknout, že přestože se autorka povětšinou uchyluje k rétorice technologického determinismu, v závěru práce se objevuje věta: „Teoretickým i praktickým postupem jsem došla k názoru, že nová média včetně sociálních sítí nám mohou být, jsou a budou hrozbou pouze do té míry, do které jim to dovolíme.“ Doufám, že tento autorčin vlastní závěr jí v jejích příštích snahách o mediální výzkum dovolí oprostít se od načtené literatury a kriticky se vůči ní – na základě analýzy vlastních dat – vymežit. Současná práce je tak spíše kompilačním přehledem načtené literatury, s malým intermezdem uprostřed, kterým je pokus o kvalitativní výzkum.

GLASER, B. G. Theoretical sensitivity: Advances in the methodology of grounded theory. Mill Valley, CA: Sociology Press. 1978.

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4 – 5 (výborné – velmi dobré – dobré – dostatečné – nedostatečné)

		Hodnocení známkou
3.1	Struktura práce	1
3.2	Funkčnost a přiměřenost poznámkového aparátu a odkazů	2
3.3	Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejeté bez udání zdroje, hodnotte stupněm 5. Pokud v textu zjistíte přejeté pasáže vydávané neoprávněně autorem za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení“ navrhněte, aby s autorem bylo zahájeno disciplinární řízení.)	3
3.4	Jazyková a stylistická úroveň práce (pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnotte stupněm 5)	2
3.5	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava práce	1

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení podoby výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

ad 3.1

Práce Markéty Faustové splňuje všechny potřebné náležitosti z hlediska formálních požadavků na strukturu bakalářské práce.

ad 3.2

Autorka není zcela konsistentní ve způsobu registrování užití literatury. Většina literatury je odkazována přímo v textu, zatímco internetové zdroje, přestože se jedná o články, jsou odkazovány přes poznámkový aparát.

Autorka by měla zachovat jednotnou podobu odkazů. Všechny nastudované zdroje by se měly objevit v seznamu literatury, v textu by pak mělo být k těmto zdrojům odkazováno prostřednictvím jména autora a roku vydání bez rozdílu, zda se jedná o online zdroj, či nikoli. Odborný článek Davida Grosse (v bakalářské práci poznámka 5) by měl být uváděn jako tištěná odborná publikace, přestože k němu měla autorka přístup přes webové rozhraní.

ad 3.3

Autorka si ne zcela osvojila správné způsoby citování. V textu jsem narazila na pasáže, které jsou přímou citací z díla, nedostatečně však značenou: v bakalářské práci autorka správně odkazuje na zdroj, neoznačuje však přejetý segment textu jako přímou citaci, pročež čtenář danou pasáž považuje za autorčinu parafrázi. Uvádím namátkové příklady:

Strana 20 - odkaz na Meyrowitze (2006: 19), tato věta je přímou citací z knihy, autorka odkazuje na stránku v knize, bohužel však zde chybí uvozovky, které by jednoznačně indikovaly, že se jedná o citaci.

Strana 13 - jedná o překlad pasáže z Carey (2009: xviii), autorka však v tomto případě neuvádí ani uvozovky, ani zdrojovou stránku.

Strana 14 - autorka odkazuje na dílo Liebesové a Currana (2009), pasáž sice pochází z knihy, kterou tito autoři editovali, autory kapitoly jsou však Jeffrey C. Alexander a Ronald N. Jacobs – je tedy zapotřebí uvést v odkazu jejich jména. V seznamu literatury je pak třeba odkázat tuto kapitolu zvlášť.

Za velmi nekvalitní považují kapitolu 3.2 Charakteristika sociálních sítí Twitter, Facebook, LinkedIn a Spolužáci.cz. Autorka zde ve svých popisech zmíněných čtyř sociálních sítí nadměrně využívá přímých překladů marketingových textů, které domovské společnosti těchto sítí publikují na svých stránkách.

V případě textu o sociální síti Twitter autorka sice odkazuje v poznámkovém aparátu k Twitteru coby zdroji, citovaný text ale postrádá uvozovky, přestože se jedná o přímý překlad. Navíc se domnívám, že tento text není pro účely předložené práce nikterak relevantní, pokud k němu chybí jakákoliv kritická reflexe a zasazení do kontextu (str. 18).

Stejně tak text o sociální síti LinkedIn je volným překladem marketingového textu „o nás“ (str. 19), zde však bez uvedení zdroje v poznámkovém aparátu.

Ve dvou posledně zmíněných případech by autorka dodala své práci mnohem větší kredibilitu, kdyby byla schopna zmíněné čtyři sociální sítě popsat vlastními slovy a kriticky je zhodnotit.

ad 3.4

V práci najdeme několik gramatických a stylistických chyb, které práci ubírají na kvalitě, nepovažují je však za největší slabiny práce. Např. „A důvody, pro které jsme k tomuto vývojovému stádiu lidstva dospěly, jsou zcela logické.“ (str. 9).

Autorka se často uchyluje spíše k žurnalistickému stylu psaní, v důsledku čehož řada jejích argumentů nepůsobí promyšleně, ale spíše jako zobecněná zjednodušující tvrzení.

ad 3.5

Grafická úprava splňuje náležitosti bakalářské práce. V budoucnu bych doporučila očíslovat stránky pro jednodušší orientaci v textu a následné odkazování.

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE/KY (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost zpracování tématu apod.)

Studentce navrhuji ohodnocení mezi velmi dobře až dobře, na základě její schopnosti práci obhájit v průběhu státnicového řízení.

Markéta Faustová si jako téma pro svou bakalářskou práci zvolila „Užívání nových médií z rituálového hlediska se zaměřením na sociální sítě“. Pozitivně hodnotím jak volbu tématu, které je zajímavé a aktuální z pohledu současné akademické diskuze oboru mediálních studií, tak volbu výzkumné metody, tedy hloubkových rozhovorů.

Oceňuji, že se autorka pokusila o původní výzkum. Jak jsem však již naznačila v předcházejících komentářích, jeho provedení není příliš zdařilé. Výsledná práce je rozsáhlejší esejí na téma role nových médií v dnešní společnosti, v níž autorka kompiluje načtenou literaturu a přijímá její rétoriku, aniž by ji plně pochopila a až poté buď přijala za svou, nebo se vůči ní kriticky vymezila.

Studentka do své práce začlenila kapitolu „Historické souvislosti nástupu nových médií“, v níž zmiňuje rozpad Sovětského svazu či Jugoslávie. Za mnohem relevantnější bych však považovala ukotvení nových médií v historickém kontextu médií, jak byla z dnešního pohledu tradiční média vnímána ve svých počátcích a jak se jejich role ve společnosti a jejich užití v průběhu let měnilo. Domnívám se, že takový kontext by autorce vytvořil mnohem lepší zázemí pro rozvoj jejích argumentů a možná by ji uchránil od tendence považovat nová média za hlavní příčinu společenských změn.

Autorka k metodologii nenastudovala žádnou literaturu, přinejmenším na ni nikterak neodkazuje, a není tak obeznámena se základy kvalitativní metodologie a zákonitostmi a formálními pravidly sběru dat a jejich následné analýzy. Autorka proto bohužel uvízla kdesi na pomezí mezi kvalitativní a kvantitativní metodologií. Vedle toho z přepisu vedených rozhovorů rovněž vyplývá, že respondenti tohoto výzkumu jsou primárně uživateli sociální sítě Facebook, dva respondenti pak využívají i sociální síť Twitter. Sociální síť LinkedIn a Spolužáci.cz byly jen okrajově zmíněny ve dvou rozhovorech. Bylo by tak mnohem zajímavější, kdyby se autorka věnovala pouze užití sociální sítě Facebook, popřípadě v porovnání s užitím sociální sítě Twitter, neboť její data nikterak nevypovídají o způsobu užití dalších dvou zmíněných sociálních sítí. Autorka se tak snaží zpracovat tematicky široké spektrum, k čemuž jí rozsah bakalářské práce nedává příliš prostoru, ale bohužel k tomu nemá ani relevantní data. Vedle rozhovorů s respondenty rovněž analyzuje deníkové záznamy dvou účastníků výzkumu, které se zaměřují pouze na míru závislosti respondentů na sociálních sítích. Dochází tak naprosto nezbytně k fragmentaci práce, což autorce zabraňuje detailně se vypořádat s hlavním tématem práce, které je však nevyssloveno, totiž s užitím sociální sítě Facebook z rituálového hlediska.

V závěru pak studentka zcela odhlíží od dat, která získala ze svého empirického výzkumu, a opětovně se pouští do obecných komentářů na téma nových médií. Autorka se snaží nabídnout komentář k „celosvětovému“ užívání nových médií, činí tak však bez jakýchkoliv příkladů a výsledků vlastní analýzy.

Není nic výjimečného, že student udělá chyby při svém prvním pokusu o empirický výzkum, a tak doufám, že moje kritika autorku práce neodradí od dalšího pokračování v nastoleném badatelském projektu. Snad v ní proto tyto kritické výhrady iniciují touhu seznámit se blíže s technikami kvalitativního výzkumu, protože tato metodologie jí následně může poskytnout velmi zajímavé a podnětné závěry. Jsem přesvědčena, že se studentka nechala příliš pohltnout načtenou literaturou, která možná v jisté míře až udusila její argumenty a odvahu se vůči ní kriticky vymezit. Za možná největší zklamání však považuji kapitolu 3. Sociální sítě jako oblíbený druh nového média, především pak její podkapitolu 3.2 Charakteristika sociálních sítí Twitter, Facebook, LinkedIn a Spolužáci.cz. Zde autorka mohla demonstrovat své schopnosti studenta mediálních studií aspirujícího na to stát se mediálním odborníkem a badatelem. V těchto kapitolách měla jedinečnou šanci nabídnout vlastní deskripci zmíněných sociálních sítí, místo toho však přikročila k pouhému převzetí marketingových textů vyprodukovaných samotnými provozovateli těchto služeb. Práce měla velký potenciál přinést zajímavý příspěvek k užití sociální sítě Facebook, tento však zůstal nenaplněn.

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT(KA) MUSÍ VYJÁDŘIT:

5.1	Hlubší zamyšlení nad tematikou rituálu, proč a jak může koncept rituálu sloužit studiu užití nových médií a jak rituál definuje autorka sama. Zajímá mě, jak studentka konceptu rituál rozumí a umí obhájit jeho aplikaci ve své práci.
5.2	Způsob analýzy dat. Proč studentka zvolila hloubkové rozhovory a ne dotazníky, jaké jsou (ne)výhody a následná aplikace a demonstrace těchto důvodů v její práci?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

výborně – **velmi dobře** – **dobře** – **nedoporučuji k obhajobě**

ZDŮVODNĚNÍ V PŘÍPADĚ NEDOPORUČENÍ

Datum: .....

Podpis: .....

Hotový posudek vytiskněte, podepište a odevzdejte ve dvou kopiích i zašlete elektronicky na adresu sekretariátu příslušné katedry!